

OFFENTLIGE FINANSER 11. september 2020

Arbejdsudbud er ikke et mål i sig selv

Politikere, der tror, at øget arbejdsudbud er et mål i sig selv, har misforstået økonomerne. Det er nemlig produktivitet, som gør os rigere.

DEBATINDLÆG

Skrevet af

Lars Andersen
Direktør

Jon Nielsen
Chefanalytiker

Kontakt

Chefanalytiker

Jon Nielsen

📞 40 54 18 80

✉️ jn@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

De fleste politikere er enige om, at det er godt, når Danmark bliver et mere velstående land. Når økonomien vokser, øges indbetalingerne til den fælles kasse, hvorfra vi i fællesskab kan finansiere velfærd, grøn omstilling, kriseudfordringer etc.

Skiftende regeringer har da også haft øje på at øge velstanden gennem reformer, men et sted på vejen hoppede kæden af. For selvom der er mange veje til at øge velstanden, har politikerne haft en tendens til at fokusere alene på ét middel: at øge arbejdsudbuddet. Det vil sige det samlede antal af timer, vi danskere stiller os til rådighed for arbejdsmarkedet.

Faktisk taler politikerne ofte som om, at højere arbejdsudbud er et mål i sig selv. Men hvis de tror, at det også er gængs økonomisk visdom, så har de misforstået økonomerne. Lad os give et par eksempler.

I kølvandet på regeringens nye udspil om tidlig tilbagetrækning har Radikale Venstre krævet, at regeringen – gennem politiske tiltag og incitamenter – øger arbejdsudbuddet med lige så mange personer, som pensionsudspillet fjerner. De Radikales næstformand, Sofie Carsten Nielsen, forklarer til [Berlingske](#):

”Når man trækker 9.000 ud, er man også nødt til at komme med forslag, der trækker i den anden retning, for ellers er man inde og pille i rygraden af ansvarligheden i dansk økonomi.”

Erhvervsorganisationer som [Dansk Erhverv](#) og [Dansk Arbejdsgiverforening](#) måler de forskellige regeringer på, hvor meget de øger arbejdsudbuddet med. Borgerlige debattører måler [finanslove](#) og [finanslovsudspil](#) på deres arbejdsudbudseffekt. Og mange politiske partier reklamerer med deres politikforslags effekter på arbejdsudbuddet.

De eksempler og mange andre kan forlede folk til at gøre to fejltagelser, når de hører om arbejdsudbuddet. For det første kunne man tro, at højere arbejdsudbud generelt er mere ansvarlig politik. Og for det andet kunne man tro, at det i sig selv er værd at gå efter at øge arbejdsudbuddet. Begge dele er forkerte, hvis man spørger almindelig økonomisk teori.

Hvis vi starter med det første, så er der ikke en simpel sammenhæng mellem arbejdsudbuddet og en ”ansvarlig” økonomisk politik, hvor der er styr på den offentlige gæld. Hvis man hæver pensionsalderen, så folk bliver længere på arbejdsmarkedet, så stiger statens skatteindtægter, og udgifterne til pension falder. Det giver højere arbejdsudbud og flere penge i statskassen.

Men hvis man sænker skatterne i håb om at få folk til at blive længere på jobbet, så får man færre penge i statskassen. Lavere skatter giver højere arbejdsudbud, men koster på de offentlige finanser.

Det, der afgør, om et politisk tiltag er uansvarligt, er om det bringer de offentlige finanser ud af kontrol eller ej. Ikke tiltagets effekt på arbejdsudbuddet.

Så lad os se på den anden gængse misforståelse om arbejdsudbuddet: At det i sig selv er en vigtig økonomisk størrelse at tilrettelægge politik efter. Det er heller ikke tilfældet. Arbejdsudbuddet er højst et middel til at opnå højere velstand og i sidste ende en højere samfundsøkonomisk velfærd.

Der er grundlæggende to midler til at øge velstanden. Den ene er at øge arbejdsudbuddet. Den anden er at øge produktiviteten. Produktivitet er den værdi, hver beskæftigede skaber per time.

Der er god grund til at fokusere mere på produktiviteten end på arbejdsudbuddet. Historisk har produktiviteten nemlig været den altovervejende kilde til øget velstand i Danmark – til trods for, at politikerne har forsøgt at øge arbejdsudbuddet med forskellige reformer. Det fremgår af figuren, der opdeler velstandsudviklingen siden 2013 i bidrag fra produktiviteten og beskæftigelsen.

Derudover har den ekstra velstand jo en pris, når politikerne for eksempel sænker skatten for at få folk til at arbejde mere. Her betaler danskerne nemlig med deres fritid for de ekstra kroner de tjener. Det gør vi ikke, når vi bliver mere velstående ved at gøre vores arbejde smartere. Dertil kommer, at skattelettelser har det med at komme de velstillede til gode, og dermed øge uligheden i samfundet.

Derfor er det misforstået, når politikere og medier taler, som om det er ansvarligt og godt i sig selv at øge arbejdsudbuddet. Og den misforståelse kan føre til, at vi som samfund træffer de forkerte beslutninger. Derfor skal vi i debatten om den økonomiske politik fokusere på de ting, der faktisk betyder noget.

Her bør arbejdsudbuddet ikke stå i centrum. Danmarks offentlige finanser er kernesunde, så det er ikke oplagt, at vi skal øge arbejdsudbuddet for at forbedre de offentlige finanser – og som sagt har lavere skatter den stik modsatte effekt på de offentlige finanser.

Når vi i dag har styr på den offentlige gæld, skyldes det især én reform, nemlig Velfærdsforliget fra 2006, der øgede arbejdsudbuddet ved at hæve vores pensionsalder i takt med levealderen. Men det betyder også, at politikerne ikke behøver lave selvstændige tiltag, der forbedrer de offentlige finanser, så længe de holder fast i velfærdsaftalen.

I stedet bør politikerne fokusere langt mere på produktiviteten, da det er den vigtigste kilde til velstand. Og så skal de selvfølgelig sørge for, at de økonomiske, sociale og klimamæssige balancer er i orden.

Bragt i Politiken den 12. september 2020